

ประโยค บ.ศ. ๑-๒ (ห้อง ๒)
บาลีไวยากรณ์ (ครั้งที่ ๕)
สอบ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาชยาต ฯ ในอาชยาตนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง ฯ
- ข. วิภัติอาชยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร ฯ จัดเป็นกี่หมวด ฯ อะไรบ้าง ฯ

๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ศัพท์กล่าวกริยาคือความทำเป็นต้นว่า ยิน เติณ นัง นอน กิน ตีม ทำ พุด คิด ชื่อว่า อาชยาต ฯ ในอาชยาตนั้นท่านประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ธาตุ วาจก ปัจจัย ฯ
- ข. วิภัติอาชยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้กาล บท วจนะ บุรุษ ฯ จัดเป็น ๘ หมวด ฯ คือ วัตตมานา ปัญจมี สัตตมี ปโรกขา หิยัตตนี อชชัตตนี ภวิสสันติ กาลาติปัตติ ฯ

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กริยาศัพท์ใด ชื่อกัมมวาจก ฯ มีอุทธานรณว่าอย่างไร ฯ และในกัมมวาจกนี้ลงปัจจัยอะไรบ้าง ฯ
- ข. กริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัตตุวาจก ฯ มีอุทธานรณอย่างไร ฯ ในเหตุกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง ฯ
- ค. กริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาจก ฯ และมีอุทธานรณว่าอย่างไร ฯ ในเหตุกัมมวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง ฯ

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กริยาศัพท์ใด กล่าวกรรม สิ่งทีบุคคลพึงทำ คือแสดงว่าเป็นกริยาของกรรมนั่นเอง กริยาศัพท์นั้นชื่อกัมมวาจก ฯ มีอุทธานรณว่า สูเทน โอทโน ปยิตเต ฯ และในกัมมวาจกนี้ลง ย ปัจจัย กับ ทั้ง อิ อากมหน้า ย ฯ
- ข. กริยาศัพท์ใด กล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ แสดงว่าเป็นกริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำ กริยาศัพท์นั้นชื่อเหตุกัตตุวาจก ฯ มีอุทธานรณว่า สามิโก สูท โอทนํ ปาเจติ ฯ ในเหตุกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัย ๔ ตัวคือ เณ ฌย ณาเป ณาปย ตัวใดตัวหนึ่ง ฯ
- ค. กริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกริยาของสิ่งนั้น ชื่อเหตุกัมมวาจก ฯ และมีอุทธานรณว่า สามิเกณ สูเทน (สูท) โอทโน ปาจาปยิตเต ฯ ในเหตุกัมมวาจกนี้ ลงปัจจัยในกัตตุวาจก ๑๐ ด้วย ลง ณาเป เหตุปัจจัยด้วย ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อากมหน้า ย ด้วย ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กาลาติปัตติ บอกกาลอะไร ๆ แปลว่าอะไร ๆ ถ้ามี อ อยู่หน้าแปลว่าอย่างไร ๆ จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย ๆ
- ข. อชชตฺตนิ บอกกาลอะไร ๆ แปลว่าอย่างไร ๆ ถ้ามี อ อยู่หน้าแปลว่าอย่างไร ๆ จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย ๆ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต ๆ แปลว่า จัก...แล้ว ๆ ถ้ามี อ อยู่หน้าแปลว่า จักได้.....แล้ว ๆ อุทาหรณ์ว่า โส เจ ยานํ ลภิสฺสา, อคฺจฉิสฺสา แปลว่า ถ้าว่า เขา จักได้แล้ว ซึ่งยานไซ้, (เขา) จักได้ไปแล้ว
- ข. อชชตฺตนิ บอกอดีตกาลล่วงแล้ววันนี้ ๆ แปลว่าแล้ว ๆ ถ้ามี อ อยู่หน้าแปลว่า ได้....แล้ว ๆ อุทาหรณ์ว่า เถโร คามํ ปิณฺฑาย ปาวิสิ แปลว่า อ.พระเถระ ไปแล้ว สู่บ้าน เพื่อก่อนข้าว ๆ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. วิภัตติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไรบ้าง ๆ วิภัตติไหน เมื่อลงแล้วต้องที่ชะ อ ที่สุดปัจจัย เป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง ๆ
- ข. วิภัตติอาขยาตนั้น จัดบุรุษเป็นเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ ตุมฺเห, มยฺ, ราชา, จัดเป็นบุรุษไหน ๆ จงเขียนปัญจมีวิภัตติมาดู ๆ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. วิภัตติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้กาล บท วจนะ บุรุษ ๆ ทิ, มิ, ม เมื่อลงแล้วต้องที่ชะ อ ที่สุดปัจจัย เป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง ๆ
- ข. วิภัตติอาขยาตนั้น จัดบุรุษเป็น ๓ ๆ คือ ปฐมบุรุษ มัชฌิมบุรุษ อุตตมบุรุษ ๆ ตุมฺเห จัดเป็น มัชฌิมบุรุษ, มยฺ จัดเป็นอุตตมบุรุษ, ราชา จัดเป็นปฐมบุรุษ ๆ ได้เขียนปัญจมีวิภัตติ

บุรุษ	ปรัสสบท		อัตตโนบท	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	ตุ	อนตุ	ตํ	อนตํ
ม.	ทิ	ถ	สสุ	วุโ
อุ.	มิ	ม	เอ	อามฺหเส

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กิริยาศัพท์เช่นไร จัดเป็นวาจก ๆ มีเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ และกฤษบุตรจะกำหนดวาจกได้แม่นยำ ต้องอาศัยอะไรเป็นเครื่องกำหนด ๆ
- ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อกัตตฺวาจก ๆ และกัตตฺวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง ๆ

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ธาตุ ดังนี้ จัดเป็นวาจก ๆ มี ๕ ๆ คือ กัตตฺวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตฺวาจก เหตุกัมมวาจก ๆ และกฤษบุตรจะกำหนด วาจกได้แม่นยำต้องอาศัยปัจจัยเป็นเครื่องกำหนด ๆ

ข. กิริยาศัพท์ใด กล่าวผู้ทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ทำนั่นเอง กิริยาศัพท์นั้น ชื่อกัตตุวาจก ๆ และกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย ๆ

๖. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้อย่างไรบ้าง ๆ จะรู้จัก กาลได้ต้องหมายรู้ด้วยอะไร ๆ

ข. ธาตุนั้นท่านจัดไว้เป็นกี่หมวด ๆ อะไรบ้าง ๆ ธาตุเหล่าใด เรียกว่า สกัมมธาตุ และ อกัมมธาตุ ๆ

๖. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน ๓ คือ กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะหน้า เรียกว่า ปัจจุบัน กาล ๑ กาลล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๑ กาลที่ยังไม่มาถึง เรียกว่า อนาคตกาล ๑ และแบ่ง กาลให้ละเอียดไว้อย่างนี้

ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ๑ ปัจจุบันใกล้อดีต ๑ ปัจจุบันใกล้อนาคต ๑

อดีตกาล จัดเป็น ๓ คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ๑ ล่วงแล้ววานนี้ ๑ ล่วงแล้ววันนี้ ๑ ๆ จะรู้จัก กาลได้ต้องหมายรู้ด้วยวิภัตติ ๘ หมวด ๆ

ข. ธาตุนั้นท่านจัดไว้เป็น ๘ หมวด ๆ คือ หมวด ภู ธาตุ, หมวด รุธ ธาตุ, หมวด ทิว ธาตุ, หมวด สุ ธาตุ, หมวด กี ธาตุ, หมวด คหุ ธาตุ, หมวด ตน ธาตุ, หมวด จรุ ธาตุ ๆ ธาตุเหล่าใด เรียกหากรรม คือสิ่งอันคนพึงทำ ธาตุเหล่านั้น เรียกว่า สกัมมธาตุ

และ ธาตุเหล่าใด ไม่เรียกเรียกหากรรม คือสิ่งอันคนพึงทำ ธาตุเหล่านั้น เรียกว่า อกัมมธาตุ ๆ

๗. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ข ฉ ส และ อาย อีย ปัจจัย ในอาขยาตเป็นไปในความอะไร ๆ จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งคำแปล ๆ

ข. อาคมในอาขยาต มีเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ จงยกตัวอย่างการลง อ อาคม และ ส อาคม ๆ

๗. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ข ฉ ส ในอาขยาตเป็นไปในความปรารณา อุทาหรณ์ดังนี้

ภุช ธาตุ เป็นไปในความกิน ข ปัจจัย (ภุช + ข = พุภุช + ติ) สำเร็จรูปเป็น พุภุชติ
ย่อมปรารณาจะกิน

ฆส ธาตุ เป็นไปในความกิน ฉ ปัจจัย (ฆส + ฉ = ชิฆจฉ + ติ) สำเร็จรูปเป็น ชิฆจฉติ
ย่อมปรารณาจะกิน

หรุ ธาตุ เป็นไปในความนำไป ส ปัจจัย (หรุ + ส = ชิหฺส + ติ) สำเร็จรูปเป็น ชิหฺสติ
ย่อมปรารณาจะนำไป

และ อาย อีย ปัจจัย ในอาขยาตเป็นไปในความประพฤติ ๆ ยกอุทาหรณ์ดังนี้

จิรายติ ประพฤติเข้าอยู่. ปุตุตติยติ ย่อมประพฤติให้เป็นเพียงดั่งบุตร เป็นต้น ๆ

ข. อาคมในอาขยาต มี ๕ ๆ อ อิ ส ห อํ ๆ ตัวอย่างการลง อ อาคม และ ส อาคม เช่น
อกาสี อภิสุ อคมฺสุ อคมาสีฯ